

Koersplan Werk & Inkomen

Waarom een koersplan?

De maatschappelijke uitdagingen van dit moment vragen om een meer integrale benadering en aanpak en intensievere samenwerkingen, zowel intern als extern:

- Zo heeft het wetsvoorstel Participatiewet in Balans als doel mensen een voldoende en zeker bestaansminimum te bieden en hen te stimuleren deel te nemen aan de samenleving. Ook moet de uitvoering eenvoudiger worden en kunnen professionals meer rekening houden met wat er speelt in iemands leven.
- Tevens vraagt de krappe arbeidsmarkt, grote sociale en economische vraagstukken in Nederland, en de bestaande mismatch tussen vraag en aanbod om versterking van de samenwerkingen.

Dit plan zet de koers voor de komende jaren uit en sluit aan op de richting vanuit de ministeries (bijv. door de toeslagenaffaire) om onze inwoners met oog voor de “menselijke maat” te ondersteunen.

Inleiding

“Nederland is onmiskenbaar een welvarend land. Uit onderzoeken komt steeds naar voren dat de meeste mensen gelukkig zijn met hun leven, maar dat er tegelijkertijd sprake is van groeiende onzekerheid, toenemende ongelijkheid, verschillen in de mate waarin mensen meedelen in de economische groei en een onderhuids maatschappelijk ongenoegen.” Zo schrijft de Sociaal Economische Raad in haar rapport ‘Zekerheid voor mensen, een wendbare economie en herstel van de samenleving.’ (2021).¹

De actuele beleidsvoorstellen vanuit het Rijk gaan daarom over investering gericht op brede welvaart zoals onder meer (bestaans-) zekerheid, over herstructurering van de arbeidsmarkt en kansgelijkheid waarbij de menselijke maat het uitgangspunt is.

De menselijke maat, kansgelijkheid en goede dienstverlening zijn ook een leidend beginsel in het coalitieakkoord 2022 -2026 Warm hart voor Amstelveen: “Gelijke kansen voor iedereen, ruimte voor de menselijke maat en voorkomen is beter dan genezen zijn uitgangspunten van ons sociaal beleid” en Collegeprogramma Aalsmeer 2022-2026 Samen werken aan Aalsmeer: “Luisteren naar inwoners en ondernemers, bereikbaarheidsplannen en woningbouw en niemand in de kou laten staan.”

De koers wordt uitgezet aan de hand van de volgende 4 kernopgaven:

1. Menselijke maat (gezien, gehoord en geholpen)
2. De (regionale) arbeidsmarkt
3. Werk (toegang tot de arbeidsmarkt en kansgelijkheid)
4. Inkomen (participatie, vangnet en bestaanszekerheid)

In de komende hoofdstukken worden de bovengenoemde kernopgaven verder uitgewerkt. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt welke koers Werk & Inkomen de komende jaren inzet.

1. Menselijke maat (gezien, gehoord en geholpen)

1. Onze inwoners benaderen we respectvol, vriendelijk en met empathie;
2. We maken het verschil door in contact te staan met onze inwoners;
3. We werken vanuit het perspectief van de inwoner;
4. We blijven inzetten op het wegnemen van drempels en belemmeringen zodat onze inwoners makkelijker en veiliger tussen uitkering en werk en tussen vormen van participatie kunnen switchen;
5. We meten de klanttevredenheid met de check: voelt u zich gezien, gehoord en geholpen?
6. We maken met de inwoners een nette realistische terugbetaling afspraak op basis van gezien, gehoord en geholpen (menselijke maat);
7. We richten ons op het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden.

Toepassing van de menselijke maat is uitgangspunt. Dit is op de agenda gekomen door de conclusies na de kinderopvangtoeslagenaffaire. Het is ook een tegenreactie op het rijksbeleid van voorgaande jaren met aandacht voor fraudebestrijding, efficiënt uitvoeren van wet- en regelgeving en een te sterke focus op de eigen verantwoordelijkheid.

De menselijke maat staat binnen het Sociaal Domein hoog op de agenda. Dat betekent dat er altijd gekeken wordt wat onze inwoners nog meer nodig hebben. Met het programma "optimalisatie Dienstverlening en Communicatie Sociaal Domein" wordt gewerkt met vijf pijlers van de menselijke maat: eenvoudige en laagdrempelige toegang, klantvriendelijke bejegening: vanuit respect en vertrouwen, vanuit de bedoeling: rechtvaardige dienstverlening, klantbehoefte centraal: betrokken en oplossingsgericht en vergroten van lerend vermogen.

Ook vanuit het Rijk worden stappen gezet door wetgeving beter aan te laten sluiten op wat mensen (aan) kunnen en nodig hebben. Om de Participatiewet weer meer in balans te brengen is een aantal maatregelen en wijzigingen opgenomen. Het kabinet heeft de eerste concrete stap gezet om hardheden in de huidige wet weg te nemen door mensen centraal te stellen en uit te gaan van vertrouwen.

Mensbeelden

Een mensbeeld ontstaat op basis van ervaring en dat kleurt je perspectief. Het is goed om daarvan bewust te zijn. In de uitvoeringspraktijk van Werk & Inkomen is er vaak sprake van een combinatie van factoren waarbij zowel de handhaving als de ondersteuning vragen om oog voor de "menselijke maat".

Kernvraag is: wat vragen we van de inwoners? Een belangrijke afweging in een dergelijke toets is: wat gebeurt er als iemand niet direct in actie komt en bijvoorbeeld de brief niet openmaakt, het formulier niet invult of opstuurt? Leiden kleine fouten direct tot grote gevolgen, of zijn er mogelijkheden van herstel? In het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet komt een recht op vergissen. Een enkele fout kan een inwoner niet langer in grote problemen brengen.

Vraagstukken die passen bij een lerende organisatie waar ook Werk & Inkomen aan werkt.

Handhaving

Het streven is naar een overheid die betrouwbaar, dienstbaar, dichtbij en rechtvaardig is (menselijke maat). Werk & Inkomen werkt al geruime tijd vanuit dit principeⁱⁱ.

Onze uitgangspunten hierbij zijn:

1. Bij handhaving en toezicht in sociale zekerheid wordt er in principe van uitgegaan dat de inwoner een foutje heeft gemaakt en er geen sprake is van uitkeringsfraude;
2. Wet- en regelgeving en de uitvoeringspraktijk leiden samen tot een duidelijk, haalbaar (rekening houdend met het doenvermogen) en daarmee fair proces voor onze inwoners en de uitvoeringsprofessional;
3. Een klein tikfoutje mag niet leiden tot een boete, eventuele sancties moeten beter passen bij de aard van de overtreding. Waarbij, wanneer de situatie daar om vraagt, proportioneel gesanctioneerd kan worden. Doelbewust misbruik maken van het sociale vangnet, ondermijnt het draagvlak en moet worden aangepakt.
4. Rechten en plichten zijn zinvol en begrijpelijk, zodat deze door iedere uitkeringsgerechtigde kunnen worden nageleefd.
5. Contact met mensen maakt echt het verschil.

De sociale zekerheid is van en voor iedereen en helpt mensen die door een moeilijke periode in het leven gaan. Omdat het stelsel afhankelijk is van solidariteit, is het van belang om deze solidariteit te behouden en te waarborgen. Werk & Inkomen werkt volgens deze uitgangspunten.

Meer aandacht voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid

Wanneer mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk participeren levert dat een win-win op. Het betekent voor de persoon een waardevoller leven, maar het levert de maatschappij ook veel op. Participeren en werk kan veel bijdragen aan het maatschappelijke herstel van inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Voorwaarde is dat de dit past bij de ambitie en mogelijkheden van de mensen zelf. Het valt of staat allemaal met een goede samenwerking tussen de verschillende partijen die bij een dergelijk traject betrokken zijn.

In "Een sociale basis voor mentale gezondheid, samenwerkingsagenda GGZ 2024-2026" heeft het college vastgesteld hoe zij de verbinding tussen medisch en sociaal domein voor deze doelgroep wil verbeteren. Daarbij is aangegeven welke inzet wij vanuit het sociaal domein bieden. De pilot *actief in de wijk* maak hier deel van uit. Actief in de wijk bevordert herstel en participatie van inwoners met een psychische kwetsbaarheid en een participatie uitkering.

Individuele Plaatsing en Steun

Mensen met een ernstige psychische aandoening die behandeling en/of begeleiding krijgen en aan het werk willen, kunnen begeleiding krijgen met de internationaal toegepaste methode Individuele Plaatsing en Steun (IPS). Een IPS-trajectbegeleider van GGZ inGeest helpt met werk zoeken, vinden en behouden. Effectiviteitsonderzoek wijst uit dat via IPS, mits modelgetrouw uitgevoerd, tweemaal zoveel werkzoekenden met ernstige psychische problemen regulier betaald werk vinden en dat ze werk significant langer behouden dan via andere methodieken naar werk.

Vanuit het landelijke convenant Sterk door Werk wordt sinds 2012 gewerkt aan een samenwerking tussen ggz, UWV en gemeente om meer mensen met een psychische kwetsbaarheid naar duurzaam werk toe te leiden. Met het project Hoofdzaak Werk willen de convenantpartners meer mensen met een uitkering en een traject binnen de GGZ naar duurzaam werk toe te leiden.

Er is een tijdelijke landelijke subsidieregeling tot eind 2024 waarmee IPS trajecten voor deze doelgroep gefinancierd worden. In de samenwerkingsagenda GGZ is budget opgenomen om IPS lokaal voort te zetten t/m 2026. Werk & Inkomen werkt in dit traject intensief samen.

Simpel Switchen

Simpel Switchen is het makkelijker maken om vanuit de uitkering te gaan werken en de overgangen heen-en-weer in de participatieketen (dagbesteding, beschut werk, banenafspraak, regulier werk) te versoepelen. Het is niet de bedoeling dat onze inwoners door aan het werk te gaan een risico lopen op financiële onzekerheid. We richten ons nu vooral op het versoepelen van de overgang tussen uitkering en werk. Dit doen we door gedurende de proeftijd de uitkering on hold te zetten. Aan het einde van de proeftijd wordt contact opgenomen met de vraag hoe de proeftijd is gegaan en of nu sprake is van een dienstverband. Wanneer geen sprake is van een dienstverband kan de uitkering onmiddellijk worden herstart. Wanneer inkomsten uit werk wisselen wordt maandelijks (via een digitale link) gevraagd naar het inkomen van die maand. Op deze manier ontstaat er geen financiële onzekerheid bij (parttime) werk.

Ook het kabinet heeft de ambitie uitgesproken om het voor mensen makkelijker te maken. Daartoe is het programma Simpel Switchen in de participatieketen opgezet (looptijd van 2024 tot 2027). Voor een verdere uitwerking van Simpel Switchen volgen wij de landelijke ontwikkelingen, het programma Simpel Switchen in de Participatieketen en doen we mee aan een onderzoek om te onderzoeken of we de bestaanszekerheid voor onze bijstandsgerechtigden kunnen verbeteren (commissie bestaanszekerheid).

Aanpak laaggeletterdheid AA

Het beleid "Aanpak laaggeletterdheid" voor de komende jaren richt zich op een groter bereik van laaggeletterden. Dit beleid richt zich op drie elementen: verbeteren van de basisvaardigheden, signaleren van laaggeletterdheid en doorverwijzing naar een passend cursusaanbod. Het aanbod ondersteunt op de dagelijkse verplichtingen zoals: een baan, de zorg voor een gezin en/of familieleden. Werk & Inkomen signaleert en verwijst naar het aanbod voor laaggeletterden.

2. De (regionale) arbeidsmarkt

1. Eén fysieke locatie (satelliet Amstel-Venen) van het Werkcentrum Groot Amsterdam op het Werkplein. Ondersteuning richting werk en/of scholing dichtbij huis.
2. We versterken de samenwerking binnen de regio, waar nodig maken we regionale afspraken, de uitvoering is altijd lokaal.
3. We werken binnen de regionale arbeidsmarkt Groot Amsterdam vanuit 4 strategische thema's: Krapte op de arbeidsmarkt, Mismatch op de arbeidsmarkt, Inclusieve arbeidsmarkt en Leven Lang Ontwikkelen. De strategische thema's worden verder uitgewerkt in een regionale meerjarenagenda.

Dat de arbeidsmarkt zeer krap is, is inmiddels geen nieuws meer. Er is een overschot aan vacatures ten opzichte van het aantal werkzoekenden. Verschillende branches ondervinden daardoor krapte. De verwachting is dat de krapte op de arbeidsmarkt, ondanks een licht afkoelende economie, zeker de komende jaren zal aanhouden. Omdat ook vergrijzing en ontgroening voor een belangrijk deel bijdragen aan de krapte, is deze deels structureel van aard.

Ondanks de onzekerheden rond de energiecrisis en de oorlog in Oekraïne staat vast dat de krapte grotendeels structureel is. Dit terwijl de samenleving voor grote uitdagingen staat: de energietransitie en verduurzaming, woningbouw, kinderopvang, de zorg en het onderwijs. Tegelijkertijd staan er nog (te) veel mensen langs de kant (onbenut arbeidspotentieel). Het afgelopen jaar zijn in dit kader diverse acties uitgevoerd om deze groep te bereiken en te ondersteunen.

De uitdaging van een krappe arbeidsmarkt, grote sociale en economische vraagstukken in Nederland, en de bestaande mismatch tussen vraag en aanbod van arbeidskrachten vragen om een versterking van de samenwerking tussen partijen (gemeenten, werkgever- en werknemersorganisaties, vakbonden, onderwijsinstellingen etc.) in onze arbeidsmarktregio. Het bieden van ondersteuning aan werkzoekenden, werkenden en gezamenlijk innoveren van dienstverlening is van groot belang.

Dat zelfde geldt voor de ondersteuning aan werkgevers. In dit kader wordt regionaal samen gewerkt met het Regionaal Werkcentrum Groot Amsterdam (strategische en meerjarenagenda) en lokaal met onze eigen accountmanagers werk en de afdeling Economische Zaken. Doel van deze samenwerking is werkgevers te faciliteren en te adviseren over kansen op de arbeidsmarkt, subsidiemogelijkheden, wet- en regelgeving en het vinden en aannemen van personeel.

Regionale Samenwerking in Groot Amsterdam

Werkcentrum Groot Amsterdam

Als crisisaanpak is het (Regionaal) Werkcentrum Groot Amsterdam gestart (2020) om de gevolgen van de coronacrisis op de arbeidsmarkt te beperken. Het Werkcentrum Groot Amsterdam heeft zich in eerste instantie vooral gericht op het voorkomen van werkloosheid (van-werk-naar-werk), vanwege de verwachte toename van werkloosheid. Toen de voorspelde werkloosheidsgolf uitbleef, verschoof de focus van het Werkcentrum Groot Amsterdam naar het belangrijkste vraagstuk dat momenteel speelt op de arbeidsmarkt, de personeelstekorten.

Het Werkcentrum Groot Amsterdam zien wij als een aanvulling op de bestaande arbeidsmarktinfrastructuur. Onze eigen dienstverlening en ondersteuning aan onze inwoners blijft centraal staan.

Het Werkplein (doorontwikkeling naar Werkcentrum satelliet Amstel-Venen)

Wij hebben de afgelopen jaren succesvol geïnvesteerd in ons Werkplein. Een plek waar alle inwoners (inclusief werkgevers) terecht kunnen voor vragen over werk en/ of scholing. Een plek waar iedereen zonder afspraak terecht kan en ondersteuning kan krijgen, ongeacht de hulpvraag of uitkering die iemand ontvangt. Daarnaast is er een pilot gestart om deze dienstverlening ook aan te bieden via de wijkcentra. Het Werkplein wordt doorontwikkeld naar een dienstverlening die past bij het Werkplein als fysieke locatie van het Werkcentrum Groot Amsterdam (De dienstverlening vanuit het Werkcentrum is vanaf 2026 structureel. 2025 is een overgangsjaar).

Het is belangrijk dat onze inwoners (inclusief onze werkgevers) weten waar ze ondersteuning kunnen krijgen bij de zoektocht naar een baan of personeel, zeker gezien de personeelstekorten op de arbeidsmarkt. Hier is samenwerking met de afdeling Economische Zaken van belang.

En natuurlijk doen we dit in samenwerking en afstemming met het Werkcentrum Groot Amsterdam bij grotere overstijgende projecten en sluiten we aan op de regionale strategische arbeidsmarktagenda. De projecten met een regionale impact (bijvoorbeeld ontwikkelpaden) stemmen we af op lokale infrastructuur en onze schaalgrootte.

De Kamerbrief Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur (29 april 2024)ⁱⁱⁱ ondersteunt de ambitie van Amstelveen en Aalsmeer. Dit betekent dat we (in samenwerking met het Werkcentrum Groot Amsterdam en de gemeenten Uithoorn en De Ronde Venen) stappen zetten voor de inrichting van een Werkcentrum: Werkcentrum satelliet Amstel-Venen. Een pilot Werkcentrum Amstel-Venen start 1 april 2025.

3. Werk

1. Het (nieuwe) Werkcentrum Amstel-Venen is flexibel en toegerust op de arbeidsmarkt van de toekomst. Dit betekent dat we blijven inspelen op de ondersteuningsbehoefte van onze inwoners en de kansen op de arbeidsmarkt blijven benutten.
2. We blijven de doelgroep onbenut arbeidspotentieel actief benaderen en ondersteunen naar werk.
3. We ondersteunen onze inwoners met een arbeidsbeperking blijvend naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt.
4. We ondersteunen jongeren vanaf dag één naar werk en scholing.
5. We adviseren werkzoekenden, werknemers, scholieren, studenten en ondernemers, werkgevers over scholing, om- en bijscholing, werkend leren en leerwerktrajecten.
6. Een pilot asielzoekers aan het werk draagt bij aan taalvaardigheid en integratie.

Werk zorgt ervoor dat mensen zelf in hun bestaan kunnen voorzien, biedt kansen tot zelfontplooiing, draagt bij aan sociale interactie en individueel welbevinden. Daarnaast worden mensen via hun werk betrokken bij de samenleving waarin ze leven en kunnen zij daaraan een bijdrage leveren. Ook vanuit een meer collectief perspectief is werk cruciaal: voor het verdienvermogen van Nederland, voor het in stand houden van onze sociale verzekeringen en voorzieningen en sociale cohesie. Ook de kwaliteit van het werk, de voorwaarden waaronder gewerkt wordt, zijn daarbij van belang ([bron](#)).

Participatie gaat over meedoen in de samenleving. Over gezien worden en kansen krijgen al of niet via betaald werk. Als het moeilijk is om op eigen kracht te participeren, dan is er een stevig vangnet: de Participatiewet. Hetzelfde werkt ook andersom. Als de basis (de bestaanszekerheid) op orde is kunnen mensen zich verder ontwikkelen, participeren, leren waardoor de kansen op de arbeidsmarkt toenemen.

We sluiten aan op de kansen die er regionaal zijn waarbij we lokaal oog hebben voor de positie van onze inwoners en wat zij nodig hebben (menselijke maat en maatwerk). Dit betekent dat we voor onze inwoners kansen willen creëren. Dit doen we door op zoek te gaan naar duurzaam werk en zetten waar nodig scholing in.

Van Werkplein naar Werkcentrum satelliet Amstel-Venen

Sinds de oprichting biedt het Werkplein onze inwoners ondersteuning op maat richting scholing en werk. Deze ondersteuning gaat uit van de mogelijkheden en ondersteuningsbehoefte van onze inwoner en is gericht op een breder perspectief van bestaanszekerheid en duurzaam werk. De lijn van het landelijk beleid is de werkwijze zoals het Werkplein vanaf de start heeft vormgegeven: luisteren, individuele begeleiding, voeren van het goede gesprek, geven van ruimte en mogelijkheid van terugval zonder consequenties.

Het Werkplein loopt vooruit op de dienstverlening die nu vanuit een Werkcentrum Groot Amsterdam vorm krijgt, namelijk een loket met integrale ondersteuning aan al onze inwoners (No Wrong Door). Op dit moment participeren op het Werkplein: UWV zorg/WW dienstverlening met spreekuren, Leerwerkloket (per 2025 gaat het Leerwerkloket op in het Werkcentrum), accountmanagers werkgeversbenadering, vrijwilligerscentrale etc.

Het Werkplein wordt doorontwikkeld naar een dienstverlening die past bij het Werkplein als fysieke locatie van het Werkcentrum Groot Amsterdam (De dienstverlening vanuit het Werkcentrum is vanaf 2026 structureel. 2025 is een overgangsjaar).

Het Werkplein/ Werkcentrum is toegerust om mee te bewegen op de arbeidsmarkt, ongeacht of deze aantrekt of krappere wordt. Het Werkplein/ Werkcentrum is flexibel en staat klaar om de ondersteuning aan te passen aan de vereisten in een nieuwe situatie. Hoewel door de coronacrisis de arbeidsmarkt er anders uitziet, hebben we qua methodiek, benadering en praktijkgerichte aanpak waardevolle ervaringen opgedaan. Deze ervaringen kunnen we in deze arbeidsmarkt goed gebruiken.

De strategische lijn is onveranderd en past naadloos in de koers uitgezet door het rijk en in het coalitieakkoord 2022-2026, Warm Hart voor Amstelveen met kansen voor de toekomst en het *Collegeprogramma Aalsmeer 2022-2026, Samen werken aan Aalsmeer*. Tevens sluit deze lijn aan bij de koersdocumenten vanuit de SER en ministeries. Het Werkplein/ Werkcentrum is flexibel en toegerust op de arbeidsmarkt van nu en de toekomst.

Op zoek naar Onbenut arbeidspotentieel (lokale invulling)

De arbeidsmarkt is op dit moment ongekend krap. Werkgevers staan te springen om personeel en in sommige sectoren komt de continuïteit in gevaar vanwege een tekort aan vakkrachten. Op het eerste gezicht dus volop kansen voor mensen die willen en kunnen werken. Toch zien we dat er volgens recente cijfers van het CBS 1,2 miljoen mensen tot het onbenut arbeidspotentieel horen.

Het onbenut arbeidspotentieel bestaat volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uit personen die geen betaald werk hebben, maar daar wel (recent) naar hebben gezocht en (direct) beschikbaar zijn. Deeltijdwerkers die meer uren willen werken. Dit biedt kansen voor mensen die nu langs de kant staan. Vanuit de ondersteuning door het Werkplein is het geen nieuwe doelgroep. Maar door hernieuwde aandacht vanuit de overheid is het Werkplein pro-actiever op zoek gegaan naar deze doelgroep, bijv. door spreekuren in de wijkcentra, campagnes. Deze lijn blijft het Werkcentrum Amstel-Venen volgen.

Banenafsprak (tot 2026)

Het kabinet en de sociale partners hebben in het sociaal akkoord van 2013 afgesproken dat er voor 2026 125.000 extra banen moeten komen voor mensen met een arbeidsbeperking. Die banen zijn bestemd voor mensen in het doelgroepregister die niet zelf het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. De uitvoering van de Banenafsprak is

neergelegd in de arbeidsmarktregio's. In samenwerking met AM Match voeren wij de baanafpraak op het Werkplein/ Werkcentrum uit.

In onze arbeidsmarktregio bespreken de betrokken organisaties (UWV, sociaal ontwikkelbedrijven, gemeenten etc.) maandelijks met elkaar het overzicht van het aantal plaatsingen en uitval: dit geeft een goede leidraad waar er bij de uitvoering van de Banenafpraak tegenaan wordt gelopen en leren we van elkaar.

Daarnaast is aangesloten bij de wet "breed offensief" (Het breed offensief is een brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten). Met het breed offensief heeft het kabinet maatregelen genomen om meer mensen met een arbeidsbeperking aan een baan te helpen en aan het te werk houden.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar makkelijk vinden;
- Het makkelijker maken voor werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen;
- Werk voor mensen met een arbeidsbeperking aantrekkelijke maken;
- Mensen met een arbeidsbeperking voor langere tijd aan het werk krijgen ^{iv}.

Jongeren

De doelgroep jongeren is divers en de problemen van jongeren kunnen complex zijn. Daardoor wordt de zelfredzaamheid van een deel van deze doelgroep overschat. Een meer integrale aanpak in het Sociaal Domein is nodig. Jongeren tussen de 16 en 27 jaar moeten belangrijke keuzes maken over school, werk en hun toekomst, terwijl in deze levensfase hun lichaam en hersenen nog volop in ontwikkeling zijn. Van de ene op de andere dag is een jongere voor de wet meerderjarig (18 jaar) en krijgt met andere rechten en plichten te maken. In 2019 is gestart met sluitende aanpak jongeren. Deze is gericht op het in beeld krijgen en houden van de jongeren van 16 tot 27 jaar in deze fase van hun leven en het maken van sluitende/ integrale afspraken ten aanzien van school en werk. Doel hierbij is dat wij jongeren beter kunnen bereiken en vanaf dag één kunnen ondersteunen naar werk en scholing. Jongeren worden ook tijdens de zoektermijn van 4 weken ondersteunt.

Het wetsvoorstel (beoogde inwerkingtreding 1 januari 2026) "van School naar Duurzaam werk" sluit naadloos aan op de lijn die reeds door ons is ingezet^v. Het beoogd effect van het wetsvoorstel is om jeugdwerkloosheid structureel aan te pakken door jongeren met de laagste kans op werk de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben en niet uit beeld te laten verdwijnen, ook als ze niet direct werk vinden of hun baan verliezen. De wet verplicht om scholen, Doorstroompunten (voorheen RMC) en gemeenten (Werk & Inkomen) samen een regionaal programma op te stellen en uit te voeren. Taken, rollen en verantwoordelijkheden worden in het wetsvoorstel al duidelijk aangegeven.

Het komend jaar wordt dit wetsvoorstel zowel lokaal als regionaal nader uitgewerkt.

"Een startkwalificatie is meer dan alleen een diploma. Het biedt jongeren de kans om zich te ontwikkelen, zowel op de werkvloer als in het leven. Iedere jongere verdient die kans op een toekomst vol persoonlijke groei. Ik maak me grote zorgen over de sterke stijging die we hebben gezien. Met dit plan werken we samen met regio's, scholen en werkgevers om jongeren de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben voor een sterke basis. We kunnen niet alle uitval voorkomen, maar dit actieplan zet wel een grote stap naar minder schooluitval. Jongeren willen zelf blijven leren, willen zich ontwikkelen; daarbij moeten we hen helpen." (quote Robert Dijkgraaf)

Scholing en opleiding

Voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt is scholing een cruciaal instrument en de beste weg naar duurzaam werk. Om langdurig en duurzaam actief te zijn op een snel veranderende arbeidsmarkt is het van groot belang dat mensen zich een leven lang blijven ontwikkelen. Dit betekent dat de ondersteuning naar scholing en opleiding voor alle inwoners gelijk is.

Het Werkplein heeft hierop de afgelopen jaren al succesvol ingezet. Het Werkplein is de afgelopen jaren samenwerkingsverbanden aangegaan met verschillende partijen (UWV, RWC, onderwijsinstellingen, WSP GA en sociale partners) om samen oplossingen te vinden voor vragen over werk, loopbaanontwikkeling, scholing en voorzieningen. Het Werkplein adviseert werkzoekenden, werknemers, scholieren, studenten en ondernemers over om- en bijscholing, werkend leren en leerwerktrajecten.

Op het Werkplein wordt aan onze inwoners verschillende vormen van taalscholing aangeboden. We bieden formeel taalaanbod (taalles) zoals bijvoorbeeld voor inburgeraars, taalles (NT1 en NT2) in het kader van volwasseneneducatie, taalintensivering (onderdompelen in de Nederlandse taal) in het kader van re-integratie. Daarnaast bieden we informeel taalaanbod: taalhuis, taalmaatjes etc.

In de Verordening en beleidsregels re-integratie (vastgesteld 2024) is ruimhartig ingezet op scholing en opleiding. Waarbij de combinatie van leren en werken wordt gestimuleerd.

Per bijstandsgerechtigde wordt gekeken wat de snelste weg is naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt. Wanneer voor een duurzame plek op de arbeidsmarkt scholing of een opleiding nodig is, wordt die aangeboden. Daarbij is het van belang de betreffende opleiding gericht is op een sector waar (naar verwachting) voldoende en duurzame werkgelegenheid is. Als dat niet het geval is, maar er is wel een baangarantie na de opleiding, dan komt deze ook voor vergoeding in aanmerking. Daarnaast wordt uiteraard beoordeeld of de betreffende inwoner in staat om de opleiding te volgen (fysiek en qua niveau).

Met name voor jongeren (tot 28 jaar) wordt nadrukkelijk gekeken naar fulltime studies waarvoor studiefinanciering mogelijk is.

Asielzoekers aan het werk

Er wordt omstreeks mei 2025 een asielzoekerscentrum (azc) geopend met 300 bewoners op de W.H. Keesomlaan in Amstelveen. In vervolg op het raadsbesluit van 22 februari 2023, waarmee besloten werd over de opvangvoorzieningen voor asielzoekers in Amstelveen, starten we een pilot om asielzoekers te begeleiden naar betaald werk. Dit vloeit voort uit de wens om zo snel mogelijk te starten met participatie en integratie. Op vrijwillige basis worden in deze pilot van één jaar asielzoekers en statushouders die in het azc wonen, ondersteund bij het vinden van betaald werk. Het achterliggende perspectief is het bevorderen van taalvaardigheid, integratie en toekomstperspectief. Met vier andere gemeenten wordt deelgenomen aan een monitoring & leertraject van Platform31 om arbeidsparticipatie van asielzoekers te meten en te verbeteren.

Bij de bemiddeling naar werk wordt zoveel als mogelijk bij de vaardigheden en wensen van de kandidaten aangesloten. De mogelijkheden zijn afhankelijk van de arbeidsmarkt en bereidheid van werkgevers. De doelstelling is dat van de volwassen asielzoekers die zichzelf hebben aangemeld voor een traject, 50% binnen één jaar een betaalde baan vindt.

4. Inkomen

1. Er is oog voor iedereen waar de bestaanszekerheid (even) in het geding komt;
2. Er is meer oog voor mensen met een bijstandsuitkering waarbij werk niet – of niet op korte termijn – aan de orde is;
3. Begrijpelijke rechten en plichten en eenvoudige toegang;
4. Passende / integrale ondersteuning voor al onze inwoners beschikbaar om volwaardig mee te doen in de samenleving. In eerste instantie via werk of, als dat nog niet haalbaar is, door andere vormen van meedoen.

Als gemeente hebben we een rol als vangnet: we dragen bij aan bestaanszekerheid, en zorgen dat mensen op ons kunnen terugvallen wanneer het even niet loopt. De inwoner waar we dit voor doen kan iedereen zijn: schulden, werkloosheid, of andere geldzorgen kan iedereen overkomen. En als dit je overkomt, zijn wij er om te zorgen dat er een uitkering, een minimaregeling, een schuldenregeling of andere ondersteuning voor je is, passend bij de situatie. De vangnetfunctie van de Participatiewet kan alleen goed werken als onze inwoners op een passende manier worden ondersteund. Daarbij biedt de participatiewet de mogelijkheid van individualiseren en maatwerk. Dit betekent concreet dat in voorkomende persoonlijke situaties vraagstukken als samenwonen, inzet van scholing, verblijf in het buitenland met oog voor de menselijke maat worden benaderd.

Verklaring Bestaanszekerheid ^{vi}

Vanuit de overheid is de verklaring bestaanszekerheid opgesteld onder meer met de onderstaande uitgangspunten:

1. Voldoende inkomen. Als mensen (meer) gaan werken gaan ze erop vooruit.
2. Investeren in werk en werkzekerheid. We ondersteunen mensen die kunnen werken op de weg daarnaartoe.
3. Begrijpelijke rechten en plichten en eenvoudige toegang. Hiermee lopen wij al ver vooruit op de ontwikkelingen van het Rijksbeleid.
4. De basis op orde en maatwerk waar nodig.

Deze uitgangspunten hebben een overlap met de wijze waarop Werk & Inkomen uitvoering geeft aan participatie en bestaanszekerheid.

Participatie en bestaanszekerheid

Participatie gaat over meedoen in de samenleving. Over gezien worden en kansen krijgen om bij te dragen naar vermogen. Meedoen klinkt simpel, maar lukt toch niet altijd. Als het moeilijk is om op eigen kracht te participeren, dan is er een stevig vangnet: de Participatiewet. Een wet die mensen ondersteunt als de bestaanszekerheid in gevaar komt. Vaak doet de Participatiewet dat goed, maar er zijn ook momenten waarop de wet niet uitpakt zoals de bedoeling was. Soms veroorzaakt dat zelfs grote problemen. Dat blijkt onder andere uit de uitgebreide beleidsanalyse van de Participatiewet. Het blijkt ook uit de signalen uit de praktijk (kamerbrief "Stand van zaken Participatiewet in balans", 28 november 2022^{vii}).

Uit deze analyse komt naar voren dat mensen drie problemen met de Participatiewet ervaren:

- a. De ondersteuning is beperkt
- b. Het sanctieregime is streng
- c. De bestaanszekerheid is te complex georganiseerd.

Hierdoor verkeren mensen in onzekerheid en ervaren ze wantrouwen in hun contact met de overheid. Ook blijkt aan het werk gaan soms lastig.

De balans moet weer terug in de Participatiewet (in Balans), door de mens centraal te stellen, meer ruimte te maken voor maatwerk en uit te gaan van vertrouwen. Zodat de Participatiewet uitvoerders beter in staat stelt om te doen wat nodig is om mensen te ondersteunen om aan het werk gaan. Werk & Inkomen gaat zich de komende periode voorbereiden op de nadere uitwerking van deze wet.^{viii}

Rechtmatigheid en handhaving

In de Participatiewet is vastgelegd dat gemeenten de wettelijke taak hebben om bijstandsuitkeringen te verstrekken, maar ook om zowel bij aanvang als gedurende de looptijd van de uitkering de rechtmatigheid vast te stellen. Uitgangspunt hierbij is: uitgaan van vertrouwen in de burger. Kortom: het in balans brengen van bestaanszekerheid, re-integratie en handhaving.

Deze lijn uit de kamerbrief sluit aan bij de weg die Werk & Inkomen reeds heeft ingezet.

ⁱ SER: [zekerheid voor mensen, een wendbare economie en herstel van de samenleving](#) (2021)

ⁱⁱ [Kamerbrief over herijking handhaving sociale zekerheid](#) (18 juni 2021)

ⁱⁱⁱ [De Kamerbrief Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur](#) (29 april 2024)

^{iv} [Begeleiden van langdurig bijstandsgerechtigden naar werk](#) (Kamerbrief 28 november 2022)

^v [Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk | Overheid.nl | Wetgevingskalender](#)

^{vi} [Verklaring bestaanszekerheid](#) (januari 2024)

^{vii} [kamerbrief “Stand van zaken Participatiewet in balans”](#)

^{viii} Status: Het advies van de Raad van State is op 17 juni 2024 gepubliceerd. Op 21 juni 2024 is door de Rijksoverheid gepubliceerd dat het wetsvoorstel nu wordt aangeboden aan de Tweede Kamer. Het is niet bekend wanneer het wetsvoorstel behandeld wordt. De beoogde ingangsdatum van 1 januari 2025 wordt waarschijnlijk niet gehaald, gelet op het zomerreces en het feit dat het voorstel ook nog door de Eerste Kamer moet.